

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 34

Sreda, 1. maja 1935

Leto X

Mi nadaljujemo delo in boj!

Sli smo v volilni boj s svojo samostojno kandidatsko listo. Posrečilo se nam je, da smo širom vse države zbrali delovno ljudstvo mest in vasi in ga osvobodili od vpliva meščanskih grupacij.

Na sto in sto shodih je več deset tisoč ljudi navdušeno pozdravilo postavitev socialistične liste, liste delovnega ljudstva in naš samostojni nastop v volilnem boju.

V več kot dvesto okrajih smo kljub vsem težkočam zbrali podpise predlagateljev. Naši kandidati so svoje podpise overovali na podlagi predpisa § 303 zakona o izvenspornem postopku, ki pravi:

»Vsako sodišče je obvezno vršiti overovljenje podpisov.«

Ogromni agitacijski in tehnični posel smo vršili z neznatnimi materialnimi sredstvi, s prostovoljnim delom in težkimi žrtvami, ki so jih doprinašali delavci. Mi nismo imeli denarja, da bi poslali naše kandidate v daljne obmejne volilne okraje, kjer nismo imeli svojih pristašev. Bili smo mnenja, da to v smislu zakona niti ni potrebno.

Naš volilni boj je bil strogo načelen. Gibal se je v mejah razprav o

gospodarskih in socialnih problemih, kateri so življenskega pomena za široke mase delovnega ljudstva. Mi nismo uporabili političnega boja za razpaljivanje strasti, niti za klevetanje in grdenje. Naša agitacijska akcija je bila velika politična šola za ljudske mase. Prav ta resnost našega načina dela nam je pridobila simpatije široke mase delovnega ljudstva. Temu se imamo tudi zahvaliti, da je bila akcija motilcev in razbijačev, akcija nam nasprotnih agentov, ki so mislili, da se jim bo posrečilo z navadnim blatenjem omalovaževati naše delo in prepričati naš uspeh, odločno zavrnjena.

Edino naša akcija in naša pot sta predstavljali zdrav način dela za rešitev vseh notranjih težkoč mirnim in demokratičnim potom. Edino mi smo vodili boj za oblast ne radi oblasti, ampak boj za velike politične reforme, za enakopravnost in svobodo državljanov, za socialne reforme v pravcu zaščite nemočnih in izkoriščanih, za kulturne reforme v smeri duhovnega podviga širokih ljudskih mas iz barbarstva. Edini mi smo pokazali stvarno uspešno pot za boj z gospodarsko krizo s tem, da se dvigne kupna in konzumna moč širokih ljudskih

plast in s pomočjo po načrtu organiziranega narodnega gospodarstva.

Z odločbo kasacijskega sodišča je bila naša lista zavrnjena.

Naše liste torej na volišču ne bo. In delovno ljudstvo Jugoslavije ne bo imelo prilike glasovati za svojo listo.

Ali mi nismo samo volilno gibanje, mi smo organizirano gibanje, ki se stalno bori, ki si je svestno težkoč,

ki ve, da je mogoče izmenjati kapitalistični način proizvodnje in družbo, ki mu odgovarja samo z bojem delovnega ljudstva.

Zato mi nismo niti malo iznenadeni, niti potrni, ker se naša lista to pot ne bo pojavila na volišču.

Mi nadaljujemo naše delo in naš boj, prepričani o pravičnosti naših ciljev, prepričani o njihovi končni zmagi.

Zato, naprej na nadaljnje požrtvovalno delo za organiziranje in za boj delovnega ljudstva Jugoslavije.

Temu boju ne bo konca vse dotlej, dokler ne bo zmagovit!

Socializem postaja ljudsko gibanje

Politika skandinavskih držav, ki jih vodijo socialisti, sodelovanje najodličnejših socialistov v belgijski vladi, ljudsko glasovanje o velikih socialnih reformah v Švici, program angleške delavske stranke za prevzem politične oblasti — vse to kaže, da socializem ni več samo gibanje industrijskega proletarijata, temveč, da zbira pod svojo zastavo vse sloje, ki so zainteresirani na boju proti monopolnemu kapitalizmu.

Med socialisti vsega sveta je prdrlo spoznanje, da je napačno pričakovati, da bo kapitalizem propadel sam po svoji gnolobi in da bo potem prišel socializem kot zrelo jabolko.

Socialisti morajo nasprotovati sami izkoriščati in pripravljati vsako možnost za preobrazbo gospodarskega reda

in nikakor ne smejo čakati, da se jim bo ponudila ta možnost iz same krize kapitalističnega gospodarstva. Ker sama kriza in samo čakanje na njene posledice ustvarja fašizem, kakor so pokazale izkušnje. Socialisti morajo neprestano prepričevati ljudi o nesmiselnosti kapitalističnega sistema, ki ob preobilici vsega blaga obsoja večino ljudi na revščino in najhujše pomanjkanje. Istočasno pa se morajo pokazati kot pozitivno, konstruktivno gibanje, ki bo v stanju združiti tehnike, obrtnike in kmete, skratka vse sloje, ki polagoma spoznavajo, da ogroža kapitalizem življenjsko existenco širokih ljudskih množic.

Povsod, v vseh državah, kjer imajo priliko in možnost, dokazujejo socialisti, da imajo tudi pogum, da se zanesejo na svojo moč, da prevzamejo odgovornost in oblast in da se prav nič ne strašijo udeležiti svoje mere za ozdravljenje gospodarskega življenja.

Tako na Skandinavskem kakor v Belgiji, kjer so na vladi, kažejo, da hočejo ustvariti načrtno gospodarstvo in z njim nov družabni red

in da nočejo, da bi iz stare kapitalistične limone iztisnili samo nekaj kapljic za malopomembne reforme.

Tako se zbirajo vse sile, ki hočejo ustvariti novo in rešiti človeštvo pred poginom, pod geslom protikapitalistične fronte. Kakor imajo v tej ljudski fronti posamezne skupine svoje posebne interese, tako imajo vse skupaj ta enoten interes, da organizirajo skupen odpor in boljše, načrtno gospodarstvo proti pogubni izkoriščenosti kapitalizma.

To socialistično demokratično in ljudsko gibanje ustvarja novo, resnično narodno skupnost in nikakor ne ruši države kot take, temveč daje državi njen pravi pomen v službi naroda, kakor je izjavil belgijski socialistični minister Hendrik de Man:

»Mi želimo močno državo, ali nikakor ne v tistem smislu kakor fašisti. Fašisti hočejo državo, slabotno napram kapitalističnim silam, a močno proti parlamentu, da bi laže zloмили ljudski odpor. Mi pa

hočemo močno državo, ki bo sposobna, da bo komandirala bankam, trustom in kartelom, namesto, da ti komandirajo njej.«

Prvi maj državni praznik v Argentini. Argentinska vlada je s posebnim odlokom proglasila prvi maj pa državni praznik.

Za prvi maj

Prvi maj bo delavstvo praznovalo tudi letos. V nekaterih državah ga kapitalistična družba praznuje, češ, naš je ta praznik, ki pomeni naše gospodarstvo, ne pa borbe za svobodo in enakopravnost ljudi.

Zahteve delavstva s tem niso pobite; še vedno žare v srcih narodov ter izbruhnejo nekoč z silo na dan, ker zahteve po svobodi ni mogoče ubiti v človeški naravi.

Cemu posvetimo letošnji prvi maj?

Predvsem razširjenju naše lista in delavskega tiska sploh!

Posvetimo temu delu ne le en dan. Ves teden in še več dni maja meseca naj služi temu namenu. Tako si bomo izvolili najboljši delež.

Poglejmo na javnih lokalih in pri posameznikih. Povsod bomo našli nasprotno časopisje, naša da ne. Povprašajmo, zakaj ne naročajo naših listov. To vam bodo zvižgali o krizi, o pomanjkanju denarja ali celo, da so njih stranke proti.

Recite jim, prav, ali Vam teh listov, ki so tu razobešeni, ni treba plačati, ali zakaj pa vi in vaše stranke ne pomečete iz svojih lokalov, trgovin itd., če pridejo k vam z denarjem? Napišite na vrata, da je vstop v vaš lokal prepovedan delavcem, nameščencem, obrtnikom in malim kmetom, ki se bore za izboljšanje razmer. Storite to. Dokler pa tega ne storite, lažete, uganjate farizejstvo in kažete s tem, da ne simpatizirate z nami in našimi zahtevami. Svobodo vam puščamo, preziranje našega tiska je pa za nas žaljivo, ker smo v pravici in bi nas morali oni, ki žive od nas, v tem oziru vsaj moralno podpirati.

Naš list je naše gibanje, naš list vodi borbo proti krivicam in izrodnom družbe. Čim bolj bo razširjen, močnejši bomo v boju za svoje pravice.

V vsako hišo in v vsak lokal tuaj naš tisk bodi naše geslo letos za prvi maj!

Kvišku glave 1. maja 1935

Dragi sodrugi in sodružice!

Danes je delavski praznik, praznik delovnega ljudstva, Prvi Maj.

V dobi fašizma, ko kapitalizem poizkuša z vsemi mogočimi sredstvi zadržati izvršitev zgodovinske misije proletarijata in pritisniti ob tla vstajajoče množice delovnega ljudstva, praznuje proletarijat tudi letos svoj veliki, svetovni praznik, ta najimpozantnejši simbol nove zgodovinske epohe človeštva, katere klicar in nosilec je delovno ljudstvo.

Prvega Maja, na ta naš proletarski praznik smo, v duhu in v dejanjih z milijoni milijonov vsega sveta, eno. Zato praznujmo ta naš dan z manifestacijami, s trdnim prepričanjem v zmago naših smotrov, v zavest, da smo del milijonskih množic, ki korakajo zgodovinsko pot, k ustvaritvi novega človeka. V nas mora rasti samozavesten odpor, volja, da kljub vsemu dvigamo glave, da kljub vsemu jeklenimo svoje vrste z neizprosno borbo za svoje človečanske pravice.

Praznik Prvega Maja posvetimo delu za učvrščenje naših vrst, našega delavskega gibanja, za ojačenje in razširitev našega delavskega tiska, za tesno spojitve vseh žuljavih rok v jeklenega orjaka, ki bo nezlomljivo stal na braniku za svobodo, za pravičen družabni red, da ne bodo gladovali milijoni, medtem ko peščica žrecov Zlatega teleta uni-

čuje za blagor profita z delavsko roko ustvarjene dobrine, neoziraje se na človeka, na milijone gladujočih.

Zato praznujte, sodrugi in sodružice, delavski praznik PRVI MAJ, prežeti proletarske zavesti, strujenih vrst, praznujte ga skupno, v prirodi z mlado, vstajajočo silo narave. Povsod pa manifestirajte z enotnimi parolami:

Proč s fašizmom!

Hočemo mir in varnost!

Uvedba zavarovanja za starost, smrt in onemoglost!

Zavarovanje za brezposelnost! Zakon o minimalnih mezdah!

Te naše zahteve pa naj ne bodo samo na jeziku, ampak jih moramo z delom in bojem skušati uresničiti.

PRVI MAJ naj prerodi nas vse, da bomo odločni in močni, združeni v svojih razrednih strokovnih organizacijah. PRVI MAJ naj razgiblje nas vse, ki smo v naši delavski kulturni zvezi »Svobodi«, da bomo ustvarjali kulturo novega človeka, a naše časopisje, našo »Delavsko Politiko«, razširimo v vseh delavskih domovih, Cankarjevo družbo pa podprimo, da bo s svojimi knjigami lahko vršila svoje izobraževalno delo.

V nas samih je vse: Moč, uspeh in zmaga!

Zato kvišku glave!

Ljubljana, dne 1. maja 1935.

Strokovna komisija za Slovenijo.

Angleška delavska stranka k 1. maju

Za oblast in socializem

Angleška delavska stranka je izdala za prvi maj oklic, v katerem pozivlje organizirano delavstvo na boj za mir, svobodo in socializem. Organizirano delavstvo mora imeti trdno voljo, da z vsemi pomočki prepreči vojno. Delavska stranka priznava Društvo narodov v prepričanju, da mu bo mogoče organizirati splošno

varnost. Stranka obsoja vsakršno diktaturo, v kakršnikoli obliki naj nastopa, ker vsak režim, oprt na nasilstvo, pomeni nevarnost za mir. Stranka pozivlje svetovni proletarijat, da podpira le take vlade, ki se zavežejo za politiko gospodarskega sodelovanja in sporazuma.

Važno sporočilo

Vsem našim sodrugom in prijateljem na znanje!

Nekateri dnevniki so priobčili neresnično vest, da je vodstvo socialistične volilne grupe, ki je postavila s. dr. Živka Topalovića za nosilca državne kandidatne liste, naročilo svojim pristašem volilcem, da glasujejo za eno izmed potrjenih kandidatnih list. Opozarjamo vse naše so-

druge in prijatelje, da je ta vest tendencijozna in neresnična.

Vsled zavrnitve naše kandidatne liste po kasacijskem sodišču so delavci, socialisti in njihovi prijatelji ostali pri teh volitvah brez svoje liste.

Dva valova kulturne reakcije

Le prava kultura je temelj zdravega razvoja

Človeštvo je doseglo po civiliziranih deželah precej visoko kulturno stopnjo, ki bi lahko omogočila, če bi bila v službi človeštva, prepoved zavoznega kapitalističnega gospodarstva v socialistično. Kultura in razum sta tako velika faktorja, da bi se prepoved izvršil za človeštvo brez bolečin. Peščica kapitalistov, fevdalcev in njih lakajev vseh vrst je tako malenkostni del družbe, da bi družba niti ne zastokala ne, če bi se prepoved izvršil.

Reakcija je prepoved zavrla s puškami in bajoneti, z vojno, z vojnim hujskanjem in oboroževanjem.

Kapitalistična reakcija je bližajoči se prepoved zaslučila, zato je pričela iznova hujskati narode med seboj, zbudila s tem in podprla fašizem, da izvrši v nje imenu kastracijo na kulturi, to je, vzame narodom svobodo mišljenja in dejanja. Namesto svobode mišljenja pa goni množice v parade in jih sili, da pojo slavo junakom kapitala in vojne. Narod naj se zabava, naj športaši, naj se igra s puškami, vse to mu dovoli. Ne sme pa lačni narod misliti, imeti svobodne politike in ne svobodno zastopati svojega naziranja in ne se boriti za svoja načela, kaj šele za svoje pravice. Nihče naj nima pravice vtikati se v posle kapitalistične oblasti.

Človeštvo, razen kapitalističnega kroga pod krinko fašizma, naj prevzame vlogo dekoracije pri reakcionarnih paradah in v delavnici vlogo topega suznja.

To je en sovražnik, ki jemlje človeštvu duha in ga izpreminja v testo, iz katerega gnete reakcija pogačo, da jo poljubno meče psom, prašičem ali pa na smetišče.

Politična in socialna kultura je nevarna, zato proč z njo!

Nič manj nevarna ni reakcija s strani raznih klerikalizmov. Tih, brez hrupa, kvečjemu z elegantnim pompom na cesti se vrše razne akcije v ožjem krogu, v društvih in družbah. Najbolj rafinirane metode se vpoštevajo; predvsem se vabi v krog te reakcije mladina. Po vseh teh prireditvah in akcijah te reakcije se vrši prikrita ali neprikrita agitacija proti socializmu. Pripoveduje se, da je greh, če delavec zahteva svojo pravico in pošten kos kruha. Celo ta-

ko odkrita je gospoda, da trdi, da je kapitalizem nepremagljiv in da moramo »kapitaliste le poboljšati«. Čim postanejo »dobri kristjani«, bodo postali tudi socialno čufeci. S tem hočejo dopovedati narodu, da naj se nikar ne bori proti kapitalu in kapitalistom, češ, da je kapitalistični družabni red božji red.

To je drugi sovražnik delavskega gibanja in socializma, ki ni nič manj nevaren kakor fašizem. Razlika med fašizmom in klerikalizmom je le ta, da prvi s silo, s puško zabranjuje kulturni napredek in opravičeni boj delavstva, drugi pa dela to s tem, da tudi zvaža ljudi k paradam in obenem zbujajo v njih resignacijo, obup v socialno rešitev in zanemarjanje kulturne misije človeštva.

To sta danes najhujša sovražnika človeške kulture in napredka. Oba vodita človeštvo v barbarizem in suženjstvo.

Spričo te nevarnosti ima gibanje delovnega ljudstva težko in odgovorno nalogo, da trezno presodi položaj ter napne vse svoje duhovne in, če treba tudi fizične sile, da reši človeštvo kulturnega propada.

Ni lahko to delo. Toda delavstvo se je znalo žrtvovati. V absolutističnih dobah se je bojevalo, ko narodi še niso bili kulturno prosvetljeni. Bojevalo se je in izvojevalo zmago za zmago.

Vse pridobitve, socialne in politične, ki jih še imamo in katerih smo bili deloma oropani, so sad požrtvovalnega dela delovnega ljudstva.

V današnjih prosvetljenih dneh, v dneh kapitalističnega poloma se nam zdi boj navidez sicer težavnejši, je pa v resnici lažji, ker kulturne in socialne razmere govore še bolj za ljudstvo in še manj za kapitalizem.

Proti lažem, krivicam in demagogiji je treba postaviti resnico in pravico. Povedati, razkričati je to treba, da delovno ljudstvo spozna oboje in se ju oklene. Pa bodo v kratkem doorali lažniki in demagogi.

Kultura pa naj služi socialno pravični preureditvi človeške družbe.

To zahteva tudi zakon narave, ne le mi.

Javna dela in kriza

Javna dela sama ne zadoščajo v boju proti gospodarski krizi

Režimsko časopisje je razglasilo več javnih del, od katerih se izvede nekaj tudi v dravski banovini. Neki list konstatira, da dobi dravska banovina v ta namen 35 milijonov dinarjev kredita, čeprav bi ji pripadalo po številu prebivalstva in davčni moči vsaj 100 milijonov dinarjev. Ministar pa je povedal, da gradbeni oddelki v Zagrebu in Ljubljani še niso izdelali potrebnih načrtov za nadaljnja dela in zaradi tega odpade zaenkrat tudi kredit. To je vsekakor tehten vzrok, da se bo v dravski banovini izvršilo le malo železniških in cestnih gradb.

Važna so javna dela. Važneje pa je pri javnih delih, kakršne so delovne in mezdne razmere. To je mnogo važneje, to je bistvo boja proti gospodarski krizi. Če opravljamo javna dela po dosedanjih metodah, pomeni to le povečevanje gospodarske krize, ne pa omiljenje.

Slišal sem razgovor, da neko podjetje, ki je prevzelo večje javno delo v dravski banovini, plačuje delavce po 90 Din na teden brez drugih dobrin. Kaj to pomeni? To pomeni, da delavstvo ne prisluzi niti za prehrano, kaj šele za hrano, stanovanje ali vzdrževanje rodbine. Ta delavec bo letos nag, bos in brez sredstev počakal prihodnjo zimo. Izčrpan in oropan bo vsega do jeseni. Obrtniki in trgovci, kmeti, niso imeli ničesar od njega, ker je moral stradati; ni si mogel ničesar kupiti.

Od tega javnega dela, ki se vrši sicer na račun javnosti, splošnosti, nima ne delavec ne gospodarstvo ničesar in bi skoraj lahko rekli, da je to stroj, ki ga kupi splošnost sicer, pa se z njim doseže prav nasprotni rezultat kakor mu je namen.

Javna dela so navadno sredstvo, ki naj služi gospodarskemu problemu za bodočnost. Ta dela ne neso takoj dobičkov in zato ne morejo direktno izboljšati gospodarskega položaja, pač pa v desetletjih. Zato je metoda skopuštva pri delovnih mezdah poslabševanje splošnih življenjskih razmer.

Delavec dela, se izčrpa, ne more

pa nadomestiti svojih fizičnih sil in ne drugih telesnih potrebščin. Isto se dogaja s prevozniki in dovozniki. Niti zase in za svoje živinče ali voz ne zaslužijo. Žrtvujejo in ker žrtvujejo več kakor zaslužijo, je logično, da gospodarsko ali socialno propadajo.

Tak način javnih del torej absolutno ne more služiti dvigu gospodarskega položaja našega delovnega ljudstva.

Javna dela so v gospodarstvu problematičnega pomena, to je, za bodočnost. Krizo imamo sedaj, socialno bedo sedaj. Zato morajo javna dela imeti nalogo, da indirektno olajšajo bedo in krizo sedaj.

To je pa mogoče le na ta način, da se delo pri javnih delih primerno plačuje in s tem poveča konzum, to je, podpre delovne ljudi kot konzumente in male producente. Kdor dela, naj zasluži, kdor producira, kmet in obrtnik, naj proda, da bosta mogla živeti oba.

Iz zgoraj navedenega razgovora naj omenim še to, da je gospod. ki se je razgovarjal z omenjenim delavcem, rekel, da je za življenje 90 Din mnogo premalo, premalo pa tudi še 120 Din (to je 20 Din na dan). Prvo je, da delavec ohrani svoje sile, drugo, da se preskrbi z drugimi potrebščinami; to pa je za tak denar nemogoče. Čudim se, da delavci še sploh hočejo in morejo delati. Pač bo tudi delo tako, kakršna je plača.

Vlada bo oddajala zopet javna dela. Naj vendar opusti načelo, ki velja, žal, za dela iz bednostnega fonda, da se sme plačati mezda največ po 20 Din na dan, ker je to napačno, škodljivo socialnemu in gospodarskemu položaju naroda. Zaposlitev in stradanje je najnevarnejši sovražnik ne le socialnega in gospodarskega položaja, ampak tudi javne morale.

Izstradan narod, gospodarsko uničen, moralno uničen, pa ne more biti element, na katerem naj se gradi boljša bodočnost našega naroda.

Novo predsedstvo socialistične internacionale

Dosedanji predsednik socialistične internacionale, s. Vandervelde, kakor vemo, je vstopil v belgijsko vlado in zaradi tega v smislu pravilnika ne more biti član izvršnega odbora. Socialistični urad je zato izvolil za časovnega predsednika Louisa de Brouckera, ki ga že poznamo, ker je nedavno obiskal tudi nas v Jugoslaviji.

Po pravilih pridejo v predsedništvo socialistične internacionale tudi člani izvršnega odbora, ki so izvoljeni od stranke one dežele, v kateri se nahaja tajništvo socialistične inter-

nacionale. Ker je tajništvo premeščeno iz Zürich v Bruselj, je prenehal biti tudi s. Robert Grimm član predsedništva, ter sestoji predsedstvo sedaj iz De Brouckera, kot predsednika, Huysmana in Bouchierja, kot belgijskih članov izvršnega odbora, Ajrika Adlerja in blagajnika Rousbreka.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Tone Maček:

160

Slučaj Kumberger

Ko sta sedela skupaj pri mizi, je čutil ob sebi prijetno toploto njenih bokov in včasih je njena noga kakor slučajno drsnila pod mizo po njegovi. France se je kmalu nahajal v stanju, ko se vzdržnost in razni pomisleki počasi začenjajo razblinjati, zavžito vino mu je začelo kri hitreje poganjati po žilah, srce mu je postajalo veselo in v glavi mu je šumelo kakor neprestana lahka godba. Dokler je bila Urša v svatovskem oblačilu, se je je komaj upal dotakniti, ker se je bal, da ji ne bi pomečkal venca na glavi, šopka na prsih ali svilenih pentelj na predpasniku. Ko pa se je preoblekla, je postala bolj domača in on bolj pogumen.

Običaj je, da drug družici pokloni kako darilo, kak nakit, prstan ali novce. Kupil ji je lep batistast robček, obrobljen s čipkami, vanj pa je zavezal petkronski srebrnjak. Radi lepšega se je branila sprejeti, vendar ne preveč. V zameno mu je tudi

ona dala bel robček, v katerega je z rdečo svilo uvezla njegovo ime.

Čim bolj pozno je bilo, čimveč so popili, tembolj so postajali vsi skupaj razvneti. Prvotna obzirnost se je umikala prešernosti, po izbi so frčale nedvoumne opazke in šale, iz oči je odsevala hotnost. Plesalci so se vedno bolj tesno stiskali drug k drugemu, roke so včasih zašle predaleč. Ko je France spet plesal z Uršo, ki se je prižemala k njemu, da je čutil njena stegna ob svojih, je dvignila svoj oznojeni obraz, ki je iz njega bleščalo vanj dvoje vlažnih oči in medtem ko so njeni prsti mnogo obetajoče stiskali njegovo roko, je šepetala:

»Boš šel z menoj v zgornjico —? Postelja je za oba pripravljena —. Janez in Meta imata posteljo v nasprotnem kotu —.«

Stisnil jo je tesneje k sebi. Prevzemala ga je omama.

»Da bi le kmalu hoteli končati.«

»Nocoj sem tvoja. Saj veš. Po starem običaju.«

Vendar France tokrat ni mogel uveljaviti svoje pravice. Prišlo je

drugače. Še preden so začeli svatje resno misliti na razhod in na pozni počitek, je Urša nenadoma utihnila, obsedela nepremično na klopi ob peči, čelo ji je oblil hladni znoj in v obraz je postala bleda kot platno. France jo je začuden opazoval, ni si pa bil na jasnem, kaj nāj to pomeni, bal se je, da se moti, kajti njegove, že precej skaljene oči, so vidle vse drugače in dvojno. Pristopila je nevesta Meta:

»Kaj pa je Urša? Se ti je kaj zamerilo?«

Urša je odmajala z glavo, se oklenila Metine roke in je z njeno pomočjo opotekajočih korakov odšla k vratom.

»Kaj pa je? Ji je slabo?« so se izpraševali gostje. France je šel za njima oprezovat. Zunaj za hišo je Meta podpirala Uršo, ki je obupno stokala med popadki bljuvanja. Stal je tam poleg, nevede, kako bi pomagal. Meta ga je nagnala.

»Le pojdi v hišo. Saj ni nič hudega. Jo bom že jaz spravila v posteljo. To bo prešlo, samo mir mora imeti.«

Ženske so Uršo spravile v zgornjico, jo toplo odele, skuhale so ji kamilčnega čaja, a glavo so ji ovile v brisače, namočene v vinu, ki so se v njem namakale sivke.

Dobro razpoloženje je bilo narušeno. Moški so se obregovali:

»O te ženske! Nič ne prenesejo.«

Ženske so se branile:

»I seveda! Natura vam je res v marsičem prizanesla, a če bi vas nadlegovale vse tiste ženske zadevščine, s katerimi se imamo boriti me, bi še bolj jadikovali.«

»Bog že ve, kateri kozi pusti robove.«

»Tisti pa mleka ne dá.«

Ženskam ne prideš na kraj, zato so se začeli dvigati raz svojih sedežev in pretegovati zasedele ude. Nekateri, ki na noben način niso hoteli prenočevati izven domačega krova, so se začeli poslavljati. Z njimi se je dvignil tudi godec. Odhajajočim svatom so dali s seboj culice, ki so jim vanje povezali kose potic in po en kos od vsake pogače, ki so jih prispevali svatje k gostiji, da jih tudi njihovi domači pokusijo.

(Dalie prihodnjič.)

Kako naj se zagotovi mir v Evropi?

Ta težki problem rešavajo politiki in diplomati, toda mnogo uspeha nimajo. Mir je v bistvu nasproten kapitalističnemu redu. Zato bo zagotovljen samo toliko, kolikor je mogoče zatreči kapitalistični duh v mednarodni politiki. To pa ne pomeni, da bi mi bili vedno nezaupljivi v vsakršno mirovno akcijo. Nikakor ne, zlasti ne danes, ko fašizem predstavlja neposredno nevarnost vojne v Evropi. Boj proti fašizmu je boj za mir. To najbolj dokazujejo dogodki zadnjih dni v zvezi z Nemčijo.

Te dni je francoski minister Herriot (radikalni socialist) napisal jako aktualen in pomemben članek v »Ere Nouvelle«, v katerem pravi, da dogovor med Sovjetsko Rusijo in Francijo mora biti podpisan. O tem se ne sme več razpravljati.

Nadaljnji razvoj je jasen. Države male antante in balkanske zveze se

pridružijo temu sporazumu, in tudi Mussoliniju ne bo preostalo drugega, kakor da odobri ta dogovor. Nato se mera Mussolini sporazumeti z malo antanto in balkansko zvezo o podunavskem paktu. Čim bo to gotovo, bo Mussolini z nami (zlasti s Francijo) sklenil enako pogodbo, kakor jo skleneta Francija in Rusija.

Na ta način utegne biti zagotovljen mir v Evropi in drugega pota ni, pravi končno Herriot.

Nasprotniki teh dogovorov so se te dni veselili, da sporazuma med Francijo in Rusijo ne bo, ker je bilo dogovarjanje prekinjeno. Rusija pa je dobila nove direktive ter bo dogovor sklenjen v najkrajšem času, če ni bilo francosko dogovarjanje le — diplomatska poteza.

Za izpremembo narodnogospodarske politike

Akutne naše zahteve smo že obravnavali. Jasno smo jih navedli in vsak jih že pozna. Pozna naše zahteve in tudi ve, da smo v njih neodjenljivi in da jih bomo tudi izvojevali, kolikor bomo imeli moči.

Tudi nekateri drugi grajajo delovanje prejšnjih vlad. Pravijo namreč, da niso gledale na splošnost.

Kljub raznim obljubam pa se doslej še nihče ni dotaknil druge važne stvari v gospodarstvu. Ničesar posebnega še ni ukrenjeno, da bi postal konzument močnejši. Zakaj še vedno mezde padajo dalje, dasi so že danes beraške in nikakor ne morejo zadoščati za približno primerno preživljanje posameznika, kaj šele

rodbine. Tako vidimo, da se morajo občinski nameščenci še vedno boriti za bore plače in tudi pri javnih delih dobe delavci le napitino namesto plače. Kaj naj koristi promet, očitvanje večjih in manjših kapitalistov, če pa pri tem propadajo delavci, nameščenci, obrtniki in mali kmeti, da so nezmožni konzumirati.

Politika poslabševanja socialnih razmer konzumentov je slaba in tu je treba najprej zastaviti lopato reforme v tem smislu, da se okrepi konzumenta, ker je le ob dobrem konzumentu mogoč narodnogospodarski razvoj.

Ta reforma je najnujnejša!

Za petami jim hočemo biti!

Nasprotniki delavskega razreda hočejo biti sami gospodarji v državi. Sami hočejo sklepati o zakonih, sami izvrševati zakone po organih, kamor delavski razred ne bi imel vpogleda niti besede. Delavstvo pa s takim enostranskim zastopanjem interesov v državnih političnih korporacijah ne more biti zadovoljno.

Spominjajmo se sedaj v tej volilni borbi samo na akcije delodajalcev v zadnjih letih. Na vse pretege so rovarili v svojih zaupnih sejah in konferencah proti socialni zakonodaji, proti delavskim strokovnim organizacijam, proti delavskim zbornicam in proti posameznim delavcem. Dogodilo se je večkrat, da so delavca denuncirali, češ, da je »komunist«, misleč: komunist spada pod zakon o zaščiti države. Tako so se iznebili samozavestnega delavca ali zaupnika, ki se mu je šele po dalj-

šem času posrečilo dokazati, da ni zakrivil ničesar kaznjivega. Taka nasilstva bomo preprečili le, če bomo imeli več vpliva in vpogled v dejanja in nehanja nasprotnikov ter vpliv v javnem življenju.

Vpliv bomo pridobili z močno ideološko organizacijo. In to ideološko moč delavskega razreda v sedanjih razmerah lahko pokažemo in dokazemo z našimi nastopi.

Delavstvo potrebuje kontrolo nad javnim, upravnim in političnim življenjem v državi, potrebuje boja povsod, tudi v ustavnih korporacijah, za svoje zahteve in uveljavljanje svojega vpliva, svojega pomena v družbi.

Vedno jim moramo biti za petami!

Nove volitve v čehoslovaški parlament

V soboto, dne 13. t. m. se je vršila zadnja seja čehoslovaškega parlamenta. Vlada razpiše volitve. Po novem volilnem redu je kandidiranje raznih klik onemogočeno, ker se zahteva kvorum ali večje število glasov za liste, ki se pri volitvah upoštevajo. Večinska stranka pa nima nobene prednosti.

Kam jadra Avstrija?

Po vesteh iz Avstrije notranjepolitične razmere niso najboljše. Spor je med režimom in hajmverom (grofom Starhembergom), ki utegne imeti dalekosežne posledice. Gnilobo notranjih razmer je pa pokazal tudi proces proti socialnim demokratom na Dunaju, v katerem je zagovornik obtožencev, ki ni socialni demokrat, rekel, da režimsko časopisje laže o procesu in razlogih obtožnice. Opravičeno se je torej bati v Avstriji nove fašistične revolucije.

Ogrska za zvezo z Nemčijo

Gömbös, predsednik ogrske vlade, bi rad postal mesija Madžarov. Prijateljstvo Anglije je Ogrska že zaigrala s svojo neresnostjo in Italija ji sedaj po marseljski aferi in zaradi aktualne zveze podunavskih držav tudi ne more pomagati in ne podpirati njene revizionistične politike. Gömbös je s terorjem in svojevrstnim volilnim redom, dobil v parlamentu znatno večino. Da svojo politiko izpopolni, hoče iskati zveze z Nemčijo, ker hitlerjevski duh najbolj odgovarja diktatorskemu duhu madžarskih magnatov, fevdalcev in škofov. Seveda bo tudi tej zvezi sledila blamaža.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Dr. Avg. Reisman:

„Ni pravice brez svobode —, ni svobode brez pravice“

(S kongresa jugoslovanskih pravnikov.)

Meseca septembra 1934 se je vršil v Zagrebu v vseučiliški knjižnici velik kongres jugoslovanskih pravnikov, ki ga priredijo skoro vsako leto. Na teh kongresih se zbirajo pravniki vseh strok, sodniki in odvetniki, upravni, finančni in samoupravni pravniki.

Letošnji kongres je imel še posebno svečano lice, ker se ga je udeležila oficijelno večja skupina bolgarskih pravnikov na čelu z bivšim ministrom, vseučiliškim profesorjem dr. Fadenhechtom. Vsled tega so se ponavljale na kongresu številne manifestacije jugoslovansko-bolgarskega zblizanja.

Kongres je trajal skoro cel teden, ker so napravili udeleženci po dvodnevni zborovanju v Zagrebu baš radi Bolgarov tudi izlet na Jadran, kjer so se v Splitu, Trogiru in Dubrovniku ter končno v Sarajevu ponavljale svečanosti v čast gostom. Tudi Poljska je bila zastopana po delegatih in Češkoslovaška.

Za nas je bil kongres važen radi referatov in sklepov in radi govorov številnih odličnih pravnikov, ki zavzemajo odgovorna mesta v državi. Radi tega sem se odločil, da ravno v teh dneh to zabeležim v naši »Delavski Politiki«.

Kongres je vodil znan pobornik svobode in pravnik odvetnik dr. Ivo Politeo, ki je baš takrat izdal odlično knjigo »Radno pravo«. V predsedstvu kongresa pa je bil tudi pravnik dr. Milan Stojadinović, sedanjí finančni minister, torej član sedanje vlade. Večino kongresa so tvorili sodniki ter upravni pravniki, torej državni nameščenci. Navzoči so bili zastopniki raznih ministrstev, zlasti notranjega in pravnega ministrstva.

Razpravljali so na tem kongresu med drugim o vprašanju izenačenja zakonodaje glede sklepanja civilnega ali cerkvenega zakona ter je kongres soglasno sklenil zahtevo, da se uvede za vse državljane obvezen civilni zakon in da se tudi vodstvo matrik prenese iz župnišč na državne uradnike. Poročevalec za to vprašanje je bil slovenski sodnik dr. Sajovic iz Ljubljane in se pri glasovanju ni nihče oglašil proti.

Najpomembnejše pa se je kazalo mišljenje slovenskih pravnikov o koncu kongresa ko so razni govorniki izražali svoje mišljenje o delovanju jugoslovanskih pravnikov ter o smernicah zakonodaje za bodočnost. Pri tem so najodličnejši pravniki že v Zagrebu ob demonstrativnem ploskanju celega kongresa povdarjali, da

»ni pravice brez svobode in ne svobode brez pravice«.

Ploskanja resnih znanstvenikov, praktičnih pravnikov, odgovornih najvišjih uradnikov iz vseh koncev države ob tem povdaru potrebe popolne svobode ni hotelo biti konca. Tudi sedanji minister dr. Milan Stojadinović je ploskal in se s tem solidariziral z zahtevo svobode govora in tiska. In tako je bil ob volitvah novega načelnstva Kongresa jugoslovanskih pravnikov izvoljen za predsednika dr. Milan Stojadinović, sedanji finančni minister. On bo predsedoval letošnjemu Kongresu jugoslovanskih pravnikov, ki se bo vršil v Beogradu.

Na slavnostnih večerjah udeležencev kongresa, ki so se vršile nato v Splitu in Dubrovniku, so se te demonstracije ob govorih za svobodo ponavljale ob nezmanjšanem ploskanju. Hrvatski in srbski dnevniki kot »Novosti«, »Jutarnji list«, »Obzor« in drugi v Zagrebu ter »Politika«, »Vreme« in »Pravda« v Beogradu, »Novo Doba« v Splitu, so tako tudi poročali o poteku kongresa in zlasti podčrtavali zahtevek jugoslovanskih pravnikov po svobodnem udejstvovanju, ker je le ono garancija za dobro zakonodajo.

Iz Splita so udeleženci kongresa z bolgarskimi gosti obiskali bližnji Trogir, kjer je pred staro ložo svobodnega trogirskega municipija z napisom »Aula Justitiae, hiša pravice, odlično predaval zgodovinar, dr. Ivo Delalle o pravni zgodovini v Primorju ter končal svoj govor, ki je vklesan na tisti loži v čast pravice:

»O Pravica, ti si kraljica, ki vladaš nad morjem in svetom. Po tebi zakoni živijo, po tebi prejema vsak ono, kar mu pripada.«

Če eden dobi nekoliko več, se drugemu vzame

Delavec plačuje delavca

Delavske mezde v dravski banovini

(Po stanju 31. marca 1935.)

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je letos v januarju objavil mezdne podatke svojih zavarovancev po stanju 31. XII. 1934. Danes prinašamo analogne podatke po stanju 31. III. 1935. Podatki so ločeni za delavce v mestih in delavce na deželi. Pod mesta smo računali Ljubljano, Maribor, Celje, Kranj in Ptuj ter njihove bližnje okolice. Mezdna statistika se ne nanaša na vajence, ki so neglede na višino fiktivnih prejemkov brez izjeme vsi uvrščeni v I. mezdni razred (dnevno Din 6.—), temveč samo na ostale delavce, pomočnike, nameščence itd. V tabeli smo izkazali poleg povprečnih dnevni zavarovanih mezd v vsaki po-
mezni industrijski skupini tudi število delavstva in razlike mezd v tromesečju od 31. XII. 1934 do 31. III. 1935.

Mezde v mestih so v glavnem padle za Din 0.74, dočim so na deželi narasle za Din 0.19. Povišanje mezd na deželi je umljivo že radi sezije same, katera se začinja vsako leto nekako v mesecu marcu. Ker so pa vključ seziji mezd v mestih padle, je to znak, da delodajalci v mestih še nadalje znižujejo mezde.

Podrobnejša analiza mezdne statistike kaže, da problem delavskih mezd pogreša pri nas gotovega reda, ker v spodnjih naših številkah ne naj-

demo običajne statistične regularnosti ali zakonitosti. Edino industrija kože izkazuje napredovanje v mestih in na deželi obenem, to je Din 0.06 oziroma Din 0.18. Drugače pa vsepovsod odgovarja napredovanju mezd v mestih nazadovanje mezd na deželi in napredovanju mezd na deželi, nazadovanje mezd v mestih. To nasprotovanje mezdni tendenc je pri posameznih industrijah izredno veliko. Tako n. pr. so mezde v trgovini v mestih padle za Din 1.40, na deželi pa istodobno narasle za Din 2.71, obratno so pa mezde denarnih in zavarovalnih zavodov v mestih narasle za Din 4.82, na deželi pa istodobno padle za Din 2.16 itd. itd.

Če vzamemo mezde razmere celokupnega članstva OUZD-a, to je delavstva v mestih in na deželi, vidimo, da so mezde samo štirih industrij pomembnejše napredovale in sicer:

Denarni in zavarovalni zavodi	Din 0.77
Predelovanje kože	Din 0.37
Industrija kože	Din 0.33
Industrija papirja	Din 0.11

Vse ostale industrije Dravske banovine, kolikor so zastopane pri OUZD-u, pa kažejo vključ oživljajoči se seziji še vedno nazadovanje plač ali pa vsaj ne ozira vrednega napredovanja plač.

„Strankarstvo čez prag sodišča, pravica skozi okno ven“

(Iz govora ministra železnic.)

Glasom poročila »Jutra« z dne 29. IV. t. l. je govoril na nedeljskom shodu vladne liste v Ljubljani minister železnic inž. Vujić med drugim tudi sledeče:

»Bratje! Nič več ne bo dovoljena igra z zakoni. Zakon v naši državi mora biti do vseh enak. Bil je čas pri nekaterih prejšnjih politikih, ko so začeli pihati razni strankarski vetrovi po sodiščih. Toda ne pozabite, da tisti trenutek, ko prestopi strankarstvo

prag sodišča, zahteva, da gre pravica skozi okno ven. (Tako je! — klici iz množice).«

K tem izvajanjem ministra železnic se bomo ob primernejši priliki še povrnili s komentarjem k nekaterim dogodkom.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Doma in po svetu

Cenejša sol. Sol boljše kvalitete se je nekoliko pocenila. Nasprotno pa morsko mleto sol, ki se najbolj rabi, dejansko podražili. Petdeset kilogramov navedene soli je veljalo prej z vrečo in popustom za prodajalce Din 122.—, po novi tarifi pa velja Din 128.—. Monopol je znižal odbitek za prodajalce od Din 27.50 na Din 15.— in ceno vreče za Din 0.—. Odbiti odstotek v znesku Din 12.50 ostane monopolen. Ker je pa vreča cenejša za Din 6.—, mora trgovec na drobno plačati sedaj Din 6.50 več kakor pred pocenitvijo za to sol.

Podunavska konferenca. Podunavska konferenca se bo vršila najbrže meseca junija v Florenciji v Italiji. Posvetovali se bodo o nenapadnem paktu, o medsebojni pomoči in o zaščiti avstrijske neodvisnosti. Turčija želi, da bi se že na tej konferenci govorilo tudi o sredozemskem paktu.

Letošnja mednarodna konferenca dela v Ženevi bo sklicana šele jeseni. Na njej bodo verjetno prvič sodelovali zastopniki Sovjetske Rusije.

Davčno prostost v Nemčiji je dovolil režim vsem poslopljem, ki služijo namenom fašistične stranke. Več pa bodo plačali davka delavci in konzumenti.

Hitlerjeva Nemčija proslavlja prvi maj. V Berlinu bodo tudi letos priredili veliko parado dne 1. maja. Izšel je ukaz na delavce, da morajo v enajstih pohodih prikorakati na slavnostni prostor. — Seveda se bo s to manifestacijo manifestiralo le za kapitalistično-fašistično diktaturo, ne pa za svoboščine in socialne pravice naroda. »Manifestacija« v takem smislu pa ne more biti srčna zadeva delovnega ljudstva.

V Nemčiji prepovedano vse časopisje s posebnimi interesi. Voditelj nemškega fašističnega tiska Amann je izdal naredbo, da se ustavi vsi časopisi s posebnimi interesi. Naredba je naperjena proti katoliškim in protestantskim listom. S tem je zadavljen vsak tisk, razen fašističnega.

Med Nemčijo in Rusijo je bila sklenjena nova trgovinska pogodba. Nemčija se obvezuje kupiti v Rusiji letno za 150 milijonov mark različnih surovih, Rusi pa bodo vzeli od Nemčije za 200 milijonov mark strojeve in različnih tehniških pripomočkov, kar vse bodo plačevali v gotovini, potem Deutsche Bank. Baje so Nemci z rusko kupčijo zelo zadovoljni, ker Rusi točno plačujejo. Istočasno pa pogajanja za trgovinsko pogodbo med Francijo in Rusijo še niso privedla do uspeha, ker Francozi zahtevajo, naj bi Rusija najprej priznala stare carske dolge, kar pa slednja odklanja.

Skupen manifest dne 1. maja izdajo francoski socialisti in komunisti.

Macdonald napada Nemčijo. Macdonald, predsednik angleške vlade, je v članku ostro napadel Nemčijo, češ, da je samo ona kriva naraščajoče vojne nevarnosti. Angleški tisk napad večinoma obsoja, ker otežkočuje sporazum. — Morda se pa Macdonald poslavlja od predsedstva vlade?

Največ rudarskih nesreč beležijo na Angleskem. V zadnjih sedmih letih je bilo ubitih in pohabljenih 987.935 rudarjev, ali povprečno 141.134 v enem letu, oziroma vsako uro po 16 rudarjev.

Pod Mont Blanc hočejo graditi 12 kilometrov dolg tunel za železnico in obenem za avtomobilsko cesto, ki bi po najkrajši poti vezala Italijo in Francijo. Gradnja bo stala 250 milijonov frankov. Načrti so že odobreni.

Velikanski spomenik iz železja starih ruskih ladij, ki so jih Japonci vzeli Rusom v vojni leta 1905., hočejo Japonci zgraditi v spomin na to vojno v glavnem pristanišču v Yokohami.

Nova najdišča zlate rude so odkrili v vzhodni Sibiriji. Po bogavstvu prekašajo vse dosedaj znane ruske zlate rudnike.

Širite naš list!

Delavstvo manifestira

Akademija mariborskih delavskih kulturnih organizacij

Maribor, dne 29. aprila.

Veliko krasnih delavskih manifestacij smo že doživeli v Mariboru. Tako veličastno obiskane kulturne prireditve, kot je bila sobotna akademija delavskih kulturnih društev v Mariboru v dvorani »Union«, pa že dolgo nismo videli. Delavstvo je razumelo pomen tega dneva baš v današnjem času, ob današnjih dogodkih in pred delavskim praznikom, 1. majnikom. Od ust do ust je šel glas o naši slavnosti, po tovarnah je zavrsalo, naši zaupniki so brez kričeče reklame izvršili to ogromno agitacijsko delo.

V soboto zvečer pa so ljudje kar vreli od vseh strani proti dvoranj »Union«, ki je bila že ob napovedanem začetku pol 20. uri zasedena. »Godba železniških delavcev in uslužbencev« pod vodstvom kapelnika g. Schüherrja je točno pričela program in spravila svečano razpoloženje v razgibanu množico mariborskega proletariata. Delavstvo je lahko zopet videlo, koliklega neprecenljivega pomena je za naš pokret vzorna železničarska godba. Neprestane premostitve železničarskih godbenikov so sicer njen kader spreminjale, niso je pa mogle zavreti. S tem večjo ljubeznostjo in ponosom se je oklepajo naši sodruzi-železničarji. Za vsakim komadom je žela godba zasluženo viharo ploskanje.

Med tem pa so bila vodna vrata še neprestano zabasana z novodošli. Sredaj in zadaj, v vsak kotic so donašali z dvorišča nove stole, na galeriji so si delavci sami napravili še eno galerijo. Kakor natančan čebelni panj je izgledala dvorana in vendar ni bilo mogoče sprejeti vseh, ki so še čakali zunaj. Nedvomno je poslušalo našo akademijo

nad tritisoč sodrugov in sodružic.

Delavstvo se je pač zavedalo, da v takih dneh ne sme ostati doma. Kdor je le kolikčak mogel, je prišel. Iz pozdravnega nagovora našega bivšega kandidata s. Josipa Petejana je odsevala vsa ta velikanska odgovornost, ki jo imajo delavske kulturne in strokovne organizacije za bodočnost ravno v tem času. Delavstvo ga je razumelo in se zlasti zavedalo, da je bodočnost kljub temu naša. »Naš čas mora priti kljub vsemu.« tako je pravilno končal s. Petejan in vihar delavskih rok je to svečano govornikovo izpoved potrdil.

Ljubljana

„Mi, kar nas je kovačev...“

Delavska pesem in beseda.

Centrala »Svobode« s sodelovanjem delavske godbe »Zarja«, delavskih pevskih zborov »Svobode« Zalog, Dobrunje in Ljubljana ter zborov delavskega pevskega društva »Cankar« (pevovodja Kristo Perko), s sodelovanjem govornilnega zbora in delavskega odra ljubljanske »Svobode«, priredi v sredo, dne 8. maja 1935 ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice delavski prosvetni večer za delavstvo po vsej Jugoslaviji. **Radio-postaja Ljubljana, Zagreb in Beograd bodo prenašale ta delavski prosvetni večer** centrale »Svobode« iz Ljubljane. Med posameznimi točkami bo konferiral pisatelj Angelo Cerkenik.

Sporod: 1. Scheu: »Delavski pozdrav«, Igra delavska godba »Zarja«. — 2. Ivan Cankar: »40 let sem delal«, odlomek

To so plače! — »Jutro« in »Slov. Narod« z dne 25. aprila pojeta slavo na račun tlakovanja Bleiweisove ceste, ki je lani niso do kraja izgotovili. Tlakovanje bo izvršila zagrebška tvrdka A. Res za 569.470 dinarjev. »Slov. Narod« pravi k temu: »Cene so zelo nizke in podjetje bo moralo varčevati tudi pri mezdah, zato bodo delavci plačani po 2.75 do 3 Din na uro.« Nato še pristavlja: »Ker bo zaposlenih le 30 do 60 delavcev, si nezaposleni ne morejo mnogo obetati od tlakovanja Bleiweisove ceste.« Po našem mnenju si ne more mnogo obetati od Bleiweisove ceste tudi tistih 30 delavcev ne, ki bodo morali opravljati eno najnapornejših del za 2.75 Din na uro; pa še tistih 2.75 Din ne bodo dobili po različnih odtegljih. Za 16 Din na dan bodo morali torej delavci tlakovati cesto sredi bele in napredne Ljubljane! Ali so javna dela zato tu, da se daje privatnim podjetnikom pobuda za nadaljnje zniževanje že itak sramotno nizkih mezd? Ali so javna dela zato, da se poniža našega delavca na stopnjo kitajskega kulija? Ali bo dopustila to sramoto ljubljanska občinska uprava in drugi mero-dajni krogi?

Vsaj nekaj zahtevajte! — Ljudje hodimo po različnih ljubljanskih lokalih, gostilnah, brivnicah, puščamo tam mnogo dinarjev, pa malokje vidimo »Delavsko Politiko«, dočim lahko dobimo mnogo brezplačnih in profinjanskih lističev. To je predvsem krivda nas, ki se ne brigamo za to, da bi imeli naročeno »Del. Politiko« tam, kamor mi zahajamo. To je neodpustljiva nemarnost. Saj bo marsikak lastnik lokala rad naročil »Delavsko Politiko« samo, da ga prijazno opominjo na to. Kako naj se on spomni, če se niti mi, ki se štejemo za zavolne, ne spominjamo na svoj list! Če se bo

Sledila je pestra revija delavskega kulturnega udejstvovanja v Mariboru od ljubkih otročičev iz »Detoljuba« preko mešanega pevskega zbora »Svobode« z vodjo s. Viharjem, preko športne gimnastike članov in članic »Svobode«, ki so v svojih belih krojih posebno oživele mladostno silo našega kulturnega dela. V vse smeri segajo naši sodruzi in sodružice, kakor je pač pestra narava in raznovrsten človek sam. »Priatelj Prirode« nam je ob spremeljanju lastne godbe pod vodstvom s. Premuzaka pokazal živahne ljudske plese, odsek pevok se vedno priljubljene pekovske tamburaše, ki jih tudi vodi s. Vihar in za zaključek so bili prijazno sprejeti zopet naši kolesarji s svojo godbo na Martin-fanfara, pod vodstvom s. H. Vampla.

Ponovno pa so se združili k skupnemu nastopu tudi vsi naši pevski zbori, ki so bili nekateri bolj, drugi slabše zastopani, kakor se pač njihovi člani zavedajo ene prvih čednosti kulturnega udejstvovanja, to je stroge discipline. Sodelovali so zbori »Svobode«, naših vzornih Pekov, »Grafike«, »Krilatega kola«, »Frohshinna« in »Enakosti« iz Studencev. Delavstvo se je moglo zopet prepričati, kaj premore združena moč pri ustvarjanju resničnih kulturnih uspehov. Naši preprosti delavci in delavke so s polnim umevanjem sledile krasnim pesmim, kot poprej mešanemu zboru »Svobode«. Vsakdo je čutil, da bi lahko postali ti »Združeni pevski zbori« največji naš ponos in sploh prevladujoča kulturna sila Maribora. Zborovodja D. Cibic je že s temi skromnimi skupnimi vajami izvalil toliko lepote iz delavskih grl, da nam je bilo samo hudo ob pogledu na ta zbor, da niso tam vsi, ki bi lahko bili in morali sodelovati. Prepričani smo pa, da so tudi to le početniške boleznici, kot jih kaže vsak začetek. Dosedanji uspehi pa so nam nedvomno porok k napredku. Mogočen združeni pevski zbor mariborskega proletariata naj bo naš cilj za bližnje delo in prvo prihodnje večjo delavsko prireditve.

Impozantna udeležba in zmogoslavno razpoloženje delavstva naj bo v zadoščeno vsem, ki so kakorkoli sodelovali in se trudili. Tako se ustvarja kultura, in tako se prav oblikuje k lepoti in moči delavska duša.

Delakove dramatizacije »Hlapec Jernej«. — Govornilni zbor »Svobode«. — 3. a) Krnić: »Pozdrav prirodi.« b) Scheu: »Delu čast.« Pojejo združeni zbori »Svobod«, 90 pevcev. — 4. Sobčenko: »Na ruskih tratah.« Venček delavskih pesmi. Igra del. godba »Zaria«. — 5. Ivan Cankar: »Oče naš.« Odlomek iz Delakove dramatizacije »Hlapec Jernej«. Govornilni zbor »Svobode«. — 6. a) Scheu: »Noč pretemna...« b) Iv. pl. Zajc: »Slava delavstvu.« Pojejo združeni pevski zbori »Svobod«, 90 pevcev. — 7. Mile Klopčič: »Ceste pred pomladjo.« Recitacija. — 8. Scheu-Cerar: »Vzbujenje duhov.« Igra delavska godba »Zarja«. 9. Ivan Vuk: »Noč pretemna.« Recitacija. — 10. a) Riva: »Dami se.« b) Scheu: »Zdravo hrabri bojevniki.« Poje združeni pevski zbor »Svobode«, 90 pevcev. — 11. Oton Zupančič: »Kovaška.« Govornilni zbor »Svobode«. — 12. Danilo Cerar: »Od Urala do Bajkala.« Igra delavska godba »Zarja«.

Sodrugi in sodružice, Svobodaši in ostalo delavstvo! Zberite se pri radio-sprejemnih aparatih, da bomo vsi ta večer vsepovsod eno.

Centrala »Svobode«.

naš list bolj razširil po lokalih, bomo dobili več veljave in marsikdo, ki še ne ve za nas, se bo prebudil. Zato, sodruzi: vsakdo naj v mesecu maju uvede »Delavsko Politiko« tam, kamor zahaja!

Kovinar.
Delo in eksistenca in brezposelnost. Z ozirom na članek v Vašem listu štev. 28 od 10. aprila t. l. pod naslovom »Delo in eksistenca«, ali kakor Vi pravite gospodje iz tega društva, niso dali članom ne dela ne eksistence, pač pa je res, da je društvo mnogim izmed svojih članov na najrazličnejše načine pomagalo, da so prišli do dela in zaslužka.

2. Ni res, da ti gospodje članom društva niso dovolili pravega delavskega izobraževalnega dela in prepovedali celo uprizaritev socialne igre, pač pa je res, da društvo ni nikoli oviralo svojih članov, da bi se ne bavili z resnim in smotnim izobraževanjem in je bilo le proti temu, da bi se uvajalo pod krinko tega izobraževanja politiko in strankarstvo v društvene vrste, ker je društvo nepolitično.

3. Ni res, da so v sredo tega včlanjeni delavci korporativno zapustili to društvo in se zglasili pri resničnih delavskih razrednih organizacijah, pač pa je res, da je bilo nekaj članov društva radi očitnih prestopkov proti pravilom društva in navodilom, ki so jih dobili, iz društva izključeno.

4. Ni res, da so menda pri »Delo in eksistenca« ostali samo tisti, ki že imajo delo in eksistenca ali pa če prvega ne, vsaj drugo, pač pa je res, da izključitvijo nekaj članov, med katerimi je tudi nekaj zaposlenih, niso stali v društvu samo ljudje »delom in eksistenca«, oziroma, če že ne s prvimi, pa vsaj z drugimi, pač pa je še vedno dosti veliko števil takih, ki nimajo ne dela ne eksistence, pač pa dovolj smisla za resno delo v korist brezposelnih.

Misli so svobodne

(Nemška narodna iz 18. stoletja.)

Svobodne so misli,
kdo jih ugame?
Beže mimo nas,
kdo jih ujame?
Ni moč jih zaieti,
ni moč jih zapreti,
saj vsak človek vé,
misli so svobodne!

Jaz mislim, kar hočem,
kar me osrečuje,
izdati pa nočem,
kar v srcu miruje!
Kdo sanje in želje
zabrani more?
saj vsak človek vé,
misli so svobodne!

Četudi vi v temno
me ječo zaprete,
ves trud bo zaman,
nikdar ne uspete!
Ker misel odpira
skoz' zid in ovire,
saj vsak človek vé,
misli so svobodne!

Upamo, da boste resnici na ljubo ta naš popravek v Vašem cenjenem listu približili in beležimo z odličnim spoštovanjem »Delo in eksistenca« Ljubljana: predsednik Kosem I. r., tajnik Pompe I. r.

Kranj

Tekstil-Indus zopet normalno obratuje. Tako se dela zopet v enem oddelku v dveh znamenah. Tisti, kateri delajo v nočni zmeni in sicer 5 noči po 12 ur, so končno ne prišli do spoznanja, da bo kljub procentom, katere dobijo za nočni šilt, treba stvar preurediti. Delavci trpe na obeh in na zdravju. Kakšnega mnenja bo pa podjetje, se še ne ve. Če bi bila v podjetju močna organizacija, bi bilo taka vprašanja lažje reševati.

Ormož

Kričeče razmere na veleposstvu. V dopisu iz Prlekije smo videli žalosten slučaj revežem nanešene škode in krivice. V sledečem dodajamo še vse premalo znane krivice, nanešene viničarjem in drugim služabnikom na tem veleposstvu. V III. Mojz. knjigi 19, 13 stoji zapisano: Naj ne ostaja plačilo tvojega najemnika pri tebi do jutra. Graščinski uslužbenci: viničarji, sobarice, sluge, majar pa že leta čakajo na svoje skrajno nizke plače. Viničarji morajo čakati po mesece na svoj krvavi zaslužek, da se jim potem odplačuje v malih obrokih po 10 ali 20 Din na teden. Kaj naj si s tem kupijo? Hišni uslužbenci imajo zaostanke od 1500—8000 Din, a družine stradajo. Ako toži, je ob službo, ako krade, je zaprt, tisti pa, ki je vsemu kriv, živi v razkošju. Take razmere se morajo nehati. Služabniki morajo dobiti denar, ker so ga krvavo zaslužili.

Iz naše književnosti

»Der Kampf.« Naš pokret dostikrat trpi nad pomankljivo izobrazbo delavstva v kulturnih in strokovnih organizacij. Zadnja leta je idejna izobrazba naših vrst otežkočena vsled vladajočih razmer, zlasti vsled pomankljivega uvoza tuje literature. To je čuti tudi pri naših nasprotnikih, ki črpa svojo izobrazbo večinoma samo iz dveh dnevnikov in sodijo tudi naš pokret le po pisanju teh ljubljanskih časopisov. Kak zlobno-strupen duh pa veje pri teh časopisih napram socializmu, se lahko prepričate skoraj iz vsake številke. Zato je tembolj potrebno, da čitajo naši sodruzi vsaj ono idejno literaturo iz inozemstva, ki nam je še dostopna.

Opozorili smo že nekatrkat na izvrstni mesečnik »Der Kampf«, ki so ga začeli lansko leto zopet izdajati socialdemokratski ideologi v Pragi. Revija izhaja redno vsak mesec in je izvrstno urejevana. Sotrudnike ima po celi Evropi. Aprilska številka ima na primer sledečo vsebino: Otto Bauer: Das Ende von Versailles; Pietro Nenni: Der Vatikan und der Faschismus; Zoltán Rónai: Gegensätze in der ungarischen Gegenrevolution; Karl Thormann (Bern): Sozialistische Neuorientierung in der Schweiz; R. Garzia Sanchez (Madrid): Spanien zwischen zwei Revolutionen; Fritz Brügel: Oesterreichische Tradition. — Sledijo zanimiva poročila iz mednarodnega socializma, mednarodnega strokovnega pokreta, iz Sovjetske Unije, iz književnosti in revij.

Organizacije, kjer člani razumejo nemški, naj si naročijo revijo vsaj za svojo knjižnico. Naročila sprejema tudi uprava našega lista.

Propaganda za monarhijo v Grčiji?

Na Balkanu še ne bo mira.

Bivši grški kralj Jurij biva v Parizu. Z ozirom na neprestane zmede v Grčiji je sklicel svoje prijatelje na sejo, na kateri so ugotovili, da od leta 1924 še ni bilo tako ugodnega položaja za monarhizem v Grčiji. Monarhisti upajo, da pri volitvah meseca maja in avgusta pridobe na vplivu. Jurij pravi, da se vrne v Grčijo, če se izreče zanj narodna skupščina ali pa plebiscit. Jurij je potem odšel v London, da bo imel boljše zveze z Grčijo in angleškim režimom, ki ga podpira.

Maribor

Zapiranje trgovinskih in obrtnih obratovalnic

Mestno poglavarstvo v Mariboru prejemajo zlasti v zadnjem času vedno pogostejše prijave, da se mnogi trgovci in tudi obrtniki ne držijo predpisanih zapiralnih ur. — Uradno so bile ugotovljene hude kršitve tozadavnih zakonitih predpisov. Ker so opo-

zoritve brezuspešne ter je nujno potrebno, da se uvede v tem oziru red, objavlja mestno poglavarstvo, da bo vsako prekrščenje predpisane zapiralne ure strogo kaznovano ter ne bo upoštevalo nobenih izgovorov. —
Mestno poglavarstvo.

4. da se v mariborsko gasilsko in reševalno društvo ne vlikajo razni nepozvani nestrokovnjaki, da bo sposobno za svoje akcije.

Krajevni medstrokovni odbor v Mariboru je na svojem plenarnem sestanku, ki se je vršil minuli četrtek v Delavski zbornici, zavzel svoje odločno stališče proti nestrokovnemu vodstvu reševalne akcije v službi Kelnariča. Zaupniki so z ogorčenjem sledili tozadavnemu poročilu s. Petejana.

Kazen radi odpustite zaupnika. Zadnji čas se ponavljajo pritožbe naših sodrugov radi preganjanja delavskih zaupnikov po tovarnah. Pod vsemi mogočimi krinkami delodajalci šikanirajo zaupnike, tako da jim službo ogrenijo in s tem spravijo na ceste ali pa jih kar naravnost odpustijo iz neutemeljenih razlogov. Zgodi se pa celo, da takšni odpusteni zaupniki ne vedo, kako jih zakon ščiti do poteka zaupniške funkcije in se niti ne branijo pred odpustom. Kot smo zadnjič poročali, se je zgodil še žalostnejši slučaj, je bil nacionalna organizacija ob priliki odpusta zaupnice to svojo članico zapustila in se je delodajalec tovarnar v tožbi te zaupnice skliceval celo na pričevanje »nacionalnega« predsednika zaupnikov. Našemu trudu se ima ta zaupnica zahvaliti, da smo takšno izigravanje preprečili ter izvajali zaupnici njene pravice. — Pravkar pa je ministrstvo socialne politike potrdilo obsodbo nekega tekstilnega tovarnarja v Mariboru, ki je bil od banske uprave v Ljubljani obsojen radi odpusta zaupnika na 3000.— Din kazni. Če bi se zakon izpolnjevalo in kršitelji zakona o zaščiti delavcev kaznovali po predpisih, kakor se kaznujejo državljani sicer ob kršenju zakonov, bi kmalu prenehala tudi preganjanje zaupnikov. Delavci, oklenite se svobodnih strokovnih organizacij. Izobražite se in čitajte delavski tisk!

Stroge kazni za radijske motilce. Postna uprava je ponovno razglasila, da bodo stranke, ki posedujejo električne aparate v gospodinjstvu, a istih niso prijavile in kakor je predpisano izolirale, strogo kaznovane, od 300 do 5000 dinarjev.

O krivdi tragične smrti Avgusta Kelnariča je bilo izdano uradno poročilo, ki ugotavlja, da je za vsoto nesrečo kriv graditelj vodnjakov Kavčič iz Gornje Radgone, pod katerega koncesijo se je gradil vodnjak v Pobrežju. Tež ugotoviti moramo le deloma pritrditi. Res je mojster, pod katerega imenom se dela, odgovoren po zakonu za gradnjo, res je pa tudi, da je vsaj javnosti znano, da se pri nas po deželi in tudi po naših predmestnih občinah izvršujejo zgradbe z izposojenimi koncesijami. Interesent se pogodi s kakim mojstrom, ki mu za gotov znesek posodi koncesijo, interesent pa potem sam najame delavce, ki potem delajo kakor vedo in znajo, ne da bi se lastnik koncesije sploh brigal, kje in kdo dela. To je pri nas sistem, ki je tudi obrtni oblasti znan. Nekaj sličnega je bilo tudi z usodopolnim vodnjakom. Mojster Kavčič iz Gornje Radgone se je pogodil za gradnjo vodnjaka v Mariboru, za izvršitev se pa sam ni zanimal, ampak je poslal svojega delavca Kelnariča, da vodnjak napravi. Razni nedostaki pri gradnji so povzročili katastrofo. Do tu sem bil mojster Kavčič po obrtnem zakonu kriv. Ne more pa biti kriv Kelnaričevo žalostno smrti. Tu je kriva »samo neoprostljiva lahkomišelnost, da ne rečemo zaniknost vseh onih korporacij, ki so vodile ali ne vodile odkopavanje, ki niso znale iz osem metrov globokega jaška spraviti v 74 urah živega človeka na dan. In če tega same niso mogle, da niso pravočasno se obrnile za pomoč tja, kjer bi bila lahko sigurna. S priznanjem svoje lastne nezmožnosti ne bi nikomur padla krona z glave. Javnost sedaj zahteva zadoščenje in službeni krogi ji ga hočejo dati v osebi mojstra Kavčiča, ki je kakor smo poučeni, sam revež, ki se bori za kos kruha. A javnosti s tem ne bo zadoščeno. Ona sluti krivdo v »slampariji«, ki je čisto drugje.

Zato tudi mi zahtevamo:
1. da se brezpogojno ugotovi krivda na neuspehu reševalne akcije;
2. da se obrtna oblast in inšpekcija dela več in bolj odločno brigata za osebno varnost pri raznih gradnjah zaposlenih delavcev;
3. da prepove in odločno prepreči sistem posojanja koncesij po raznih gradbenih mojstvih;

Prenizke kazni

Krščanskim so kazni avstrijskih socialnih demokratov še prenizke

Dunajski proces proti suchindlerjem je končan. Državni pravdnik se je pritožil, da je od 21 obsojencev odmerjena prenizka kazen 17 sodrugom. Pritožil se ni proti obsodbam Aleksandra Eiflerja, Rudolfa Löwa in Josipa Sispela, ki so obsojeni na 18, 15 in 12 let težke ječe. Ni se pritožil proti eni oprostitev. Ostalih 17 pa mora dobiti še višjo kazen. Dr. Pressburger, ki je obtožence branil, se je pritožil proti celotni sodbi.

Obtoženci so se med procesom pokazali prave junake. Obtoženci so ponovno izjavljali, da so ravnali zakonito, da so bili kot republikanci dolžni braniti republiko. Obtožence

Löw je rekel, da je dolžnost do stranke več, kakor državljanska dolžnost. In, ko ga je državni pravdnik vprašal, če je še tega mnenja, je odločno povedal, da še. Enako pogumno je odgovarjal obtoženec Bergmann, ki je bil poveljnik kompanije v Otakringu na Dunaju. Obsojen je že bil na dve leti. Državni pravdnik ga je vprašal, kdo mu je dal orožje, če je kaj vedel o pripravah in katere osebe so vodile priprave. Bergmann pa je na ta vprašanja odgovoril: Povedal sem že pri policiji, da ne imenujem imen, to sem povedal v prvem procesu in danes ponovim. **Lump je vsak izdajalec!** V nadaljnjem zasli-

Alfred Kern:

Kratko poročilo o Ani

I.

Ana stanuje v malem mestecu s tekstilno industrijo; zaposlena je kot pletilka v največji tovarni tega kraja.
Ani je enajdvajset let. Močna je in širokorasčena, ima svetle oči in široka usta. Je kakor se pravi — fejsit panca. K temu še vedno vesela in temperamentna; pravijo, da ima več ljubčkov. Tudi starejši moške jo radi vidijo. Ona pa se ne briga dosti za to; pravi: »Vsi skupaj me lahko v...«
Ampak Ana ni neumna. To se o nji ne more reči. Ona ve, da se mora delavec organizirati in zato je že nekaj let članica strokovne organizacije. Tudi članica delavskega telovadnega društva je, in celo zelo aktivna. Vsako društveno delo z veseljem opravlja. Vsepruvod je rada zraven. Vsi imajo Ano radi.

II.

Tovarna je naenkrat odpustila polovico svojega delavstva. Tudi Ana je med odpustjenimi. Vendar zato ne poveša glave; vé, da zamore dandanes malokdo računati s stalno zaposlitvijo. To je bilo že njeno četrto mesto zaposlenosti. »Se bo že zopet uravnalo.«
Ampak tokrat ni šlo tako hitro. Ana je morala iti štampat. (To je, morala se je pripraviti za brezposelno podpora, prejela je izkaznico, ki jo je vsak teden morala dati žigovati.) Doma ji je stajalo dolgočasno. Tudi mati je doma in starejši brat, tudi brez posla. Včasih oče preklnja. Ani manjka delo in ponoči slabo spi.

Zato gre Ana zvečer večkrat zdoma. Vrača se pozno. Tu in tam zelo pozno. Dvakrat je sploh ni bilo doma preko noči. Tudi njena razmerja se množijo. Ali njeni prijatelji so sami ubogi hudiči. Sedaj tudi Ana včasih preklnja.

Velemesto! Tam je znabit še mogoče najti delo. Ta misel se je polastila Ani. Nedelja je bila obupna. Oton je bil hud, ker je preveč z Robertom plesala. Oton je čeden, ali dolgočasen; Robert je iz čisto drugačnega materiala. Žal, da ima tako neumen obraz.
V pondeljek zjutraj se je odpeljala v glavno mesto.
»Da, to pa že to, tukaj se bo našlo mnogokaj,« je rekla, ko je zapuščala veliki kolodvor. Ni mogla razumeti, da je vzdržala tako dolgo v svojem malem mestecu.
Ta široka cesta. Ta promet. In ta razsvetljava!

Počasi se je stemi. Ana je postala žejna. Brez pomišljanja je stopila v najbližji lokal. Godba. Na majhnem prostoru se je sukalo nekaj parov. Tesnoba, gostje so se stiskali drug k drugemu. Lokal je bil zadimljen, razsvetljava mračna.
Pri neki mizi je sedelo osamljeno dekle. Ana je prisledla in opazovala življenje v tem prostoru.
Mnogo ljudi je prihajalo v ta lokal. Ali čudno: moški zase in ženske zase. Le redkokdaj se je pojavil par. Mnogi so prišli, se ozrli po lokalu in so zopet izginiti. Anino soseda so mnogi moški pozdravljali.
Salamensko mora imeti tale dosti prijateljev, si je mislila Ana. In vsi jo tikajo.

Čez nekaj časa sta prisledla dva moška. Kmalu je bilo veselo pri Anini mizi. Ana se je zabavala s tistim, ki so ga imenovali Mikser, njegov tovariš je pa potegnil njeno

Prvi maj

praznik dela, dan hrepenenja izkoriščenih in teptanih, boš najlepše proslavil, ako boš pridobil čim več novih naročnikov

„Delavski politiki“

Naše geslo bodi: „Delavska politika“ mora v vse domove kjer prebivajo oni, ki si služijo svoj kruh z delom svojih rok

ševanju je še rekel predsedniku sodišča: »Gospod predsednik! Gospod zvezni kancler se tolikokrat pobaha s svojo častniško častno besedo, ki se mera držati, jaz sem pa proletarski častnik. Imena pa ne bom povedal nobenega. Nato so ga takoj zopet odvedli v ječo v Stein.

Enako hrabro in v polni zavesti svoje proletarske časti so se zagovarjali tudi drugi sodrugi.

Branitelj obtožencev je v procesu izjavil, da ni zagovornik socialnodemokratske stranke in da stranki ni nikdar pripadal, reči pa moram, je rekel, da uradni list poroča neresnično o procesu in da je, ko je študiral obtožbeni spis, dobil stoddostno drugačno mnenje kakor je bil prej nalagan od časopisja (režimskega, ker drugega ni). Socialnodemokratska stranka v tem primeru ni stranka meščanske vojne, marveč stranka za ohranitev države in pravice. To prepričanje sem dobil iz dokazovalnega materiala. Zato sem izpremenil svoje mnenje. Kar je pravica, mora pravica ostati, nikakor namreč ne morem, če sem pristaša današnjega stanja, dejstev v minulosti postaviti na glavo in pravico izpremeniti v krivico.

Takih epizod je bilo med procesom mnogo. Po obsedbi so se vr-

Vsak si izbere

PALMA OKMA
GUMIJASTO USNJE

za podpetnik in podplat k štrapanim čevljem, čevljem za vsakdanjo rabo in k sportnim čevljem. Ker je

neuničljivo

nepremočljivo

in ker ne polzi,

odgovarja tudi največjim zahtevam podplata za štrapac.

Zapomnite si:

PALMA OKMA
GUMIJASTO USNJE JE
JUGOSL. IZDELEK

šile tudi večje demonstracije, o katerih pa časopisje ne sme poročati.

Ob koncu je dr. Pressburger še izjavil: Torej stvar pride še pred sodišče, čuvajmo se pa iz ljubezni do naše domovine, da v procesu ne bomo storili kaj, o čemer bi morala zgodovina reči, da smo zapustili pravico in delali krivico.

Zračna zveza Praga—Moskva

Češkoslovaška postaja središče evropskih zvez

Češki listi objavljajo obširne članke o važnosti nove zračne zveze z aeroplani med Prago in Moskvo, katero bodo v kratkem otvorili. Pravkar se je peljala posebna češkoslovaška delegacija pod vodstvom šefa ravnateljstva državnih aerolinij v Moskvo, da sklenejo tam tozadevno končno pogodbo.

Prvotno so hoteli otvoriti to zračno zvezo preko Varšave. Toda Poljaki so v svoji znani politični kratkovidnosti odklonili dovoljenje te zračne zveze preko svoje države. Čehi so s to rešitvijo zelo zadovoljni, ker bodo sedaj leteli njihovi aeroplani v Moskvo predvsem preko ozemlja Češkoslovaške republike in sicer preko Brna in nato čez Podkarpatsko Rusijo, kjer bo končna postaja v mestu Uzhorodu. Samo do tja je iz Prage 650 km, medtem ko bi praga čez Varšavo vedla komaj kakih 150 kilometrov po Češkoslovaški. Vožnja preko Uzhoroda bo peljala nato z majhnim ovinkom čez Černovice v bivši Bukovini, sedaj v Rumuniji in odtoč do Kijeva v Rusiji, iz Kijeva čez Brijansk v Moskvo. Cela praga meri 2100 km, a od Prage do češkoslovaške meje 800 km. Aeroplani jo bodo prevozili v

ne celih 9. urah, a čez Varšavo bi bila praga krajša le za 2 uri.

Praga čez Uzhorod je tem važnejša, ker bo na ta način vzpostavila Češkoslovaška zračna zveza z Moskvo na najkrajši poti tudi za Dunaj, Budimpešto, ter Zagreb in Sušak, kamor bodo prileteli aeroplani pol ure poprej v Uzhorod, od koder bo potem odpeljal aeroplan pošiljke v Moskvo. Ta zveza je torej važna tudi za Jugoslavijo, ker bo na ta način mogoče poslati v Rusijo že tekoma enega dne pisemsko pošto, vzorce in manjše dragocenosti. Dolej pa traja vožnja z brzovlakom v Moskvo 3 dni, samo iz Prage polna 2 dneva preko Varšave.

To zračno zvezo je pripravil češkoslovaški poslanik v Moskvi, tudi Jugoslovonom dobro znan minister Pavlu, kojega žena je Jugoslovanka. Češki listi povdarjajo, da bo ta zračna zveza most njihove države s celo Evropo, ter vez med zračnimi zvezami, zapadnoevropskimi z vzhodnoevropskimi. Češkoslovaški si obetajo od te zveze poleg političnih zlasti tudi velikih gospodarskih koristi.

V.

V mestu se je napolnila v gostilno »K rdečemu volu«, v neki ozki ulici starega mesta. Ta lokal ji je takrat imenoval Mikser. Dim ji je puhnjal v obraz, ko je odprla vrata. Gramofon je hreščal. Par deklet je pelo jokave pesmi.

Mlad predrznjež se je vsedel k nji. Bil je širokopleč in zastaven. Gustl, so ga klicali. Fejsit fant. Ani se je dopadel. Razgovarjali so se, peli in vihrali sem in tja. Gustl jo je štivil. To je pri »Rdečem volu« veliko pomenilo. Pozno ponoči jo je vzel s seboj v svojo gajbo.

Naslednje jutro ji je preskrbel sobo. O pogajanjih, ki jih je Gustl imel z gospodinjo, ni Ana ničesar vedela. Rekel je le, da ji mora Ana plačevati dnevno po 7.50 mark, za vse drugo se gospodinja ne bo brigala...

Kadar Ana ni bila pri »Rdečem volu«, se je počasi sprehajala po ulici, ali je stala na kakem prometnem cestnem križišču.

Čez nekaj dni je prešla rumeno nadzorovalno izkaznico.

VI.

Ana že eno leto tako živi. Ampak sedaj ima že mnogo boljše sobo, ob eni izmed glavnih ulic, in zvečer posedeva v najboljših mestnih kavarnah. Ima veliko prijateljev; ampak drugačnih kakor doma. Tudi mnogo lepih, moderno-elegantnih oblek ima. Če pa se tu in tam odpelje domov na obisk, pa se obleče čisto preprosto. Stari so še vedno mnenja, da je Ana našla v mestu dobro »gospodo«, pri kateri služi.

O delavskem gibanju ne vé Ana ničesar več. Samo, kadar v mestu mase demonstrirajo in rdeče zastave v vetru plapolajo, se včasih zgodijo, da Ana v zadregi povese oči.

(»Bücherkreis«, Berlin 1930.)

sosedo k sebi.

Naenkrat je bila povabljen. »Ali gospodična, samo kratek, zabaven stranski sprehodek...«

Nosilo jih je skozi več nočnih lokalov. Enkrat so tudi nekaj ledli. Ali tem več so pili.

Ana si misli: Zakaj pa ne bi bila enkrat vesela? Ana je bila in je bila vesela.

Začelo se je že daniti.

Moška sta trčila: »Zdaj ne moremo več domov, je že prepozno.« Sklenili so »prenočiti v bližnjem hotelu. Ano so vzeli s seboj.

Njena soseda je naenkrat z Mikserjevimi prijatelji izginita. Ni preostajalo drugega, kakor da Ana spi z Mikserjem. Ana je bila ravno prave volje. Njen spremljevalec tudi.

V sobi je bil že jasen dan, a spal še ni nobeden. Ona bi bila rada zaspala, ampak Mikser ni hotel. Ni mu zamerila, ker je bil tako dober in prijazen z njo.

Nazadnje je vendar zaspala. Ko se prebudi, je bilo že poldne. Ali Mikserja ni bilo nikjer.

Na umivalniku je ležal listek: »Moral sem v službo. Pozdravljeni!« Pod listkom je ležalo 20 mark.

»Tak falot,« je rekla Ana in si je z roko odgrnila lase raz obraza.

IV.

Ani se je zagnusilo. Tega ni pričakovala. Kaj naj si mati o nji misli. Tekala je po mestu. Vzmemirjena. Brez uspeha.

Zvečer se je odpeljala domov. Deževalo je, ko je stopila z vlaka.

V mestu ni nič z delom. Več Ana ni rekla. Oče, vesel, da se je znebil enega jedca, je bil slabe volje, ker se je Ana vrnila. Brat se je tudi jezil. Par dni je prenašala.

Potem se je zopet odpeljala v mesto.

Kdo naj plača transfuzijo krvi

članom okrožnega urada?

Neka naša bolnica je telefonično vprašala ekspozituro okrožnega urada, če OUZD plača nujno potrebno transfuzijo krvi pri nekem njegovem članu. Šlo je za slučaj, kjer bi samo transfuzija krvi mogla rešiti pacientu življenje. Uprava bolnice transfuzije ne plača in jo zasebni bolniki sami plačajo. (Navadno se plača darovalcu krvi za enkratno darovanje po 250 dinarjev. Darovalci so navadno zdravi, zdravniško preizkušeni brezposelni, ki imajo s tem v redkih slučajih svoj res »krvav« zaslužek.) Ekspozitura je odgovorila, da OUZD transfuzije ne plača, ker »Zakon o bolnicah« določa, da morajo bolnice članom javnih in samoupravnih oblastev, ki se zdravijo v bolnicah, proti predpisani taksi nuditi poleg primerne oskrbe tudi vsa potrebna zdravila, obveze in slično. Do sem v redu, ven-

dar predmetni zakon nikjer ne omenja tudi transfuzije krvi, ki je precej draga zadeva pri izjemnih slučajih in se postavljajo bolnice na stališče, da ti izredni izdatki ne spadajo več v okvir dajatev, ki so jih bolnice po zakonu dolžne nuditi članom samoupravnih teles in bi se morali posebej plačati. Torej, bolnica je odklanjala izdatek za transfuzijo krvi in OUZD je odklonil. Kaj se je potem zgodilo z dotičnim pacientom, nam ni znano.

Za člane Okrožnega urada pa stvar s tem ne more biti rešena. Gre tu za načelo: ali nudijo okrožni uradi svojim članom res vse, kar jim je potrebno, da si vrnejo in ohranijo zdravje in delazmožnost, kakor to predpisuje »Zakon o zavarovanju delavcev« in tu sem spadajo tudi vsi pripomočki, da reši življenje, ki se še rešiti da, ali pa je

ta zakon pomanjkljiv in je potreben izpopolnitve. Na drugi strani je pa pomanjkljiv tudi »Zakon o bolnicah«, ki bi moral točno navajati vsa sredstva, ki so jih bolnice proti predpisani taksi dolžne nuditi članom samoupravnih teles, tudi taka dražja, specialna sredstva, ki pridejo v praksi v poštev. Ali naj radi spora, kdo bo plačal tistih 250 dinarjev, pustimo ugasniti življenje, ki bi se še lahko rešilo? Mnenja smo, da je OUZD vsekakor moralno in po zakonu dolžan plačati za svoje člane tudi trans-

fuzijo krvi, ki se itak redkokdaj rabi in bi milijonske ustanove prav nič ne obremenila. To vprašanje zahteva nujne in načelne rešitve.

**Najcenejše in najboljše
kupiš v usnjarni**

**VIKTOR KOSI
MARIBOR**

Kralja Petra trg šte. 9

KUPUJMO DOMAČE BLAGO! Oblečni predmeti pri Gogali na Jesenicah so delo domačega delavca, zato je izdelava tudi trpežna, blago dobro, cene zmerne in izbira vseh oblačil za deklice, dečke, dame in gospode vedno velika. Priporočata se krojaštvo in trgovina Ivan Gogala na Jesenicah.

Za moške obleke dober kamgarn

meter po Din 85,—, 95,—, 105,—, 130,—
dobite pri tvrdki

Franjo Majer, Maribor
Glavni trg šte. 9

Otroški vozički

od Din 240,—
naprej pri tvrdki

Bogomir Divjak

Maribor, Glavni trg 17 Zahtevajte cenik!

Šiviljske in modne potrebščine

rokavice, nogavice, srajce,
kravate, čipke, kombineže
itd. v modni trgovini

Anton Paš, Maribor
Slovenska ulica 7

Podpisana pivovarna in žganjarna

priporoča vsem cenjenim odjemalcem svoje priznano prvovrstno

marčno in bok-pivo

slivovko lastnega izdelka,
zalogo vina in piva, ruma,
likerja itd.

Pivovarna in žganjarna

Josip Tscheligi - Maribor
Koroška cesta

Galanterija
drobnarije
parfumerije
pletanine
papir itd.

DRAGO ROSINA
Maribor, Vetrinjska ulica 26

Vsem cenj. delavcem in delavkam se priporoča brivnica za dame in gospode

Štefan Osojnik

Kranj, Savski breg 13

Obleke,
klobuke,
perilo,
sportne potrebščine itd.

kupite ugodno pri

Jakob Lah
Maribor, Glavni trg 2

**KUPUJTE
V SVOJI ZADRUGI**

**„DELAVSKI
DOM“**

MARIBOR,
FRANKOPANOVA 1

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Poštni čekovni račun šte. 13.143

Telefon šte. 2635

Uradne ure:

Vsak torek od 6. do pol 8. ure
zvečer in vsako soboto od 4. do
6. ure zvečer v društveni pisarni:

**Frankopanova ulica 37
v lastni hiši**

Hranilne vloge se obrestujejo s 4% odnosno 5% proti odpovedi

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

JAKOB PERHAVEC izdelovanje likerjev, desertnih vin, sirupov in žganjarna

Vedno v zalogi: Rum, konjak, liker, slivovka itd.

Na drobno! Telefon šte. 25-80 Na debelo!